00273343

C9/4/2

ឯកសារដើម
ORIGINAL DOCUMENT/DOCUMENT ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទទួល (Date of receipt/Date de reception): 22 / 01 / 2009
ម៉ោង (Time/Heure): 13:00
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: C.A.Fay

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា
នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ១៣)

កាលបរិច្ឆេទនៃការបញ្ជូន៖ ថ្ងៃទី២២ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៩

ភាគីបញ្ជូន៖ ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា

ភាសាដើម៖ ភាសាអង់គ្លេស

ប្រភេទឯកសារ៖ **អត្ថបទជាសាធារណៈបន្ទាប់ពីលុបខ្លឹមសារមួយចំនួន**

ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា នៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា ស្តីពីការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

បញ្ជូនដោយ៖
ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា៖
លោកស្រី ជា លាង
លោក Robert PETIT
លោក យ៉េត ចរិយា
លោក William SMITH
លោក តាន់ សេណារ៉ុង
លោក Anees AHMED

បញ្ជូនទៅ៖
អង្គបុរេជំនុំជម្រះ៖
ចៅក្រម ប្រាក់ គីមសាន
ចៅក្រម Rowan DOWNING
ចៅក្រម ន៍យ ថុល
ចៅក្រម Katinka LAHUIS
ចៅក្រម ហួត វុទ្ធី

មេធាវីការពារក្តីរបស់ នួន ជា៖
លោក សុន អរុណ
លោក Michiel PESTMAN
លោក Victor KOPPE
លោក ម៉ម ចាន់ណា
លោក Andrew IANUZZI

ឯកសារបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
CERTIFIED COPY/COPIE CERTIFIÉE CONFORME
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជាក់ (Certified Date/Date de certification): 23 / 01 / 2009
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier: C.A.Fay

00273344

C9/4/2

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ១៣)

១. សេចក្តីផ្តើម

១. ជនត្រូវចោទ នួន ជា បានដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍")[1] ដែលតវ៉ាលើដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដែលបានបន្តចិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន របស់គាត់មានចិរវេលាបន្ថែម មិនលើសពីមួយឆ្នាំ ("ដីកាសម្រេចបន្តចិរវេលា")[2] ។ គាត់តវ៉ាថា (១) ការឃុំខ្លួនគាត់បន្ត មិនទទួលបានការគាំទ្រពីច្បាប់ ឬ អង្គហេតុឡើយ[3], (២) ដីកាសម្រេចបន្តចិរវេលា គឺមានវិការៈផ្នែកនីតិវិធី ដោយសារសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនបានផ្តល់មូលហេតុនានាដើម្បីគាំទ្រការបន្តចិរវេលានេះ[4] និង (៣) មានអង្គហេតុនានាដើម្បីធ្វើជាយុត្តិកម្មសំរាប់ "ការឃុំខ្លួនក្នុងផ្ទះ" នៅមន្ទីរព្យាបាលសុខភាពណាមួយដែលបានអនុម័ត[5] ។

២. សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើឲ្យ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបដិសេធចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ដោយឈរលើទឡ្ហីករណ៍ដូចតទៅ៖

(ក) ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ខកខានមិនបានបង្ហាញឲ្យឃើញអំពីការផ្លាស់ប្តូរកាលៈទេសៈជាក់ស្តែងណាមួយឡើយតាំងពីគាត់ត្រូវបានឃុំខ្លួនពីដំបូង ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ("ដីកាបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួន")[6] នៅថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧ នោះមក និងតាំងពីការឃុំខ្លួនត្រូវបានសម្រេចយកតាមដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៅថ្ងៃទី២០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨ ("សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន")[7] ។

---

[1] *ករណីរបស់ នួន ជា,* បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចបន្តថេរៈវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន, ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០០៨, C9/4/1, ERN 00232728-00232736 [*ចាប់ពីនេះតទៅហៅថា* បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍] ។

[2] *ករណីរបស់ នួន ជា,* ដីកាសម្រេចបន្តថេរៈវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន, ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨, C9/3, ERN 00224203-00224204 [*ចាប់ពីនេះតទៅហៅថា* ដីកាសម្រេចបន្តថេរៈវេលា] ។

[3] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខ័ណ្ឌទី១ ។

[4] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខ័ណ្ឌទី១ ។

[5] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខ័ណ្ឌទី២១ ។

[6] *ករណីរបស់ នួន ជា,* ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន, ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧, C9 [*ចាប់ពីនេះតទៅហៅថា* ដីកាបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួន] ។

[7] *ករណីរបស់ នួន ជា,* សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ជនត្រូវចោទ នួន ជា, ចុះថ្ងៃទី២០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨, C11/54, ERN 00172907-00172934 [*ចាប់ពីនេះតទៅហៅថា* សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ឃុំខ្លួន នួន ជា] ។ ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា ស្តីពីការសុំពន្យារពេលការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

(ខ) លក្ខខណ្ឌទាំងអស់ប្រាំដែលមានលក្ខណៈខុសៗគ្នា ដែលជាការចាំបាច់សម្រាប់ការឃុំខ្លួន នៅក្រោមវិធាន៦៦.៣.ខ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង នៅតែបំពេញបាន ទាំងសម្រាប់បុគ្គលម្នាក់ៗ និងជារួម ។ សម្រាប់ចំណុចជាក់លាក់គឺថា ការឃុំខ្លួនជើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅតែជាវិធានការចាំបាច់ (១) ដើម្បីទប់ស្កាត់កុំឱ្យគាត់ដាក់ការគាបសង្កត់ទៅលើសាក្សី ឬជនរងគ្រោះ, (២) ដើម្បីថែរក្សាភស្តុតាង ឬការពារមិនឱ្យបំផ្លាញភស្តុតាង, (៣) ដើម្បីធានាអំពីវត្តមានរបស់គាត់នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី, (៤) ដើម្បីការពារសន្តិសុខឱ្យខ្លួនគាត់ និង (៥) ដើម្បីរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ។

(គ) ការឃុំខ្លួនក្នុងផ្ទះមិនបានអនុញ្ញាតឡើយ ដោយសារមន្ទីរឃុំឃាំងអ.វ.ត.ក មានបំពាក់នូវសម្ភារៈយ៉ាងសមស្រប ដើម្បីថែទាំសុខភាពក្នុងករណីសង្គ្រោះបន្ទាន់ ហើយទោះក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ណាក៏ដោយ ស្ថានភាពសុខភាពរបស់ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ក៏មិនអាចជាធ្វើយុត្តិកម្ម សម្រាប់ការកែសម្រួលណាមួយទៅលើលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនគាត់បានឡើយ ។

២. សេចក្តីសន្និដ្ឋានបឋម

សវនាការផ្ទាល់មិនចាំបាច់ទេ

៣. វិធាន៧៧.៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (“វិធាន”) អនុញ្ញាតឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ដើម្បីកំណត់ទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដោយផ្អែកលើសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខអក្សរតែមួយមុខប៉ុណ្ណោះ បន្ទាប់ពីបានពិចារណាទៅលើទស្សនៈផ្សេងៗរបស់ភាគីរួចមក ។ ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ មិនបានសុំឱ្យមានសវនាការផ្ទាល់មាត់ចំពោះបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះទេ ។ ក្នុងខណៈដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានស្តាប់សវនាការផ្ទាល់មាត់លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដ៏មានសារៈសំខាន់នានាហើយនោះ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ដែលជាការព្រួយបារម្ភតែចំពោះការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នពីមុន មិនមានការលើកឡើងនូវសេចក្តីអះអាងផ្អែកអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់ថ្មីៗនោះទេ ដែលជាតម្រូវការចាំបាច់ ត្រូវលើកនៅក្នុងសវនាការផ្ទាល់មាត់នោះ ។

អំណះអំណាងភាគច្រើនដែលបានលើកនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រូវបានគេពិចារណារួចហើយនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីកាលពីលើកមុន នៅចំពោះមុខតុលាការនេះ ទាក់ទិននឹងភាគីដដែល ។ ហេតុដូចនេះ ដើម្បីជាប្រយោជន៍នៃសេដ្ឋកិច្ចរបស់តុលាការ សូមសន្និដ្ឋានថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ គួរតែត្រូវបានកំណត់សម្រេច ទៅលើតែសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខអក្សរ តែមួយមុខប៉ុណ្ណោះ ។

៣. ច្បាប់

ភារកិច្ចដើម្បីផ្តល់សំអាងហេតុនៅក្នុងដីកាបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួន

៤. វិធាន៦៣.៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង តម្រូវថា ដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត អំពីការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន "ត្រូវមានសំអាងហេតុចំពោះការពន្យារពេលនៃការឃុំខ្លួន" ។ ការផ្តល់សំអាងហេតុដូច្នេះ ត្រូវតែបានធ្វើឡើងបន្ទាប់ពីបានពិចារណាទៅលើការតវ៉ារបស់ជនជាប់ឃុំ ។ ដោយលើកយោងនូវករណីយុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិនានាដែលគេបានធ្វើការដោះស្រាយចប់សព្វគ្រប់ហើយនោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏បានរកឃើញថា ដីកាសម្រេចទាំងអស់របស់ស្ថាប័នតុលាការនេះ រួមទាំងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតផង ត្រូវតែផ្តល់សំអាងហេតុដើម្បីបំពេញតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ[8] ។

៥. សិទ្ធិអំណាចរបស់តុលាការ "ត្រូវតែបង្ហាញ តាមរយៈកិច្ចពិភាក្សាអំពីកត្តាផ្សេងៗទាំងអស់" នូវរបៀបដែលចុងចោទបានបំពេញ ឬខកខានមិនបានជំរះនូវបន្ទុករបស់ខ្លួន ដែលថាគាត់នឹងចូលបង្ហាញខ្លួនចំពោះសវនាការ និងដែលមិនធ្វើឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ចំពោះជនរងគ្រោះ សាក្សី ឬ

[8] *ករណីរបស់ នួន ជា,* សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក នួន ជា ប្រឆាំងចំពោះដីកាបដិសេធពាក្យសុំមោឃភាព, សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ០៦), ចុះថ្ងៃទី២៨ សីហា ឆ្នាំ២០០៨, ERN 001219322-00219333, D55/I/8, កថាខ័ណ្ឌទី២១ ។

តតីយជនណាម្នាក់ឡើយ[9] ។ ស្ថាប័នតុលាការមួយមិនជាប់កាតព្វកិច្ច ត្រូវដោះស្រាយកត្តាទាំងអស់ដែលអាចមាន ដែលគេអាចយកមកពិចារណានៅពេលធ្វើការសម្រេចចិត្តថាតើ ចុងចោទនឹងចូលបង្ហាញខ្លួនចំពោះសវនាការនោះទេ ។ ដើម្បីឱ្យមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ គេត្រូវបង្ហាញកត្តាពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ធ្វើឱ្យសម្រេចបានចំពោះសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួន ។ បើនិយាយតាមរបៀបផ្សេងពីនេះ សិទ្ធិអំណាច "ត្រូវតែជាមតិយោបល់ផ្សេងៗដែលមានសំអាងហេតុ"[10] ។

លក្ខខណ្ឌចាំបាច់សម្រាប់ការឃុំខ្លួន

៦. នៅក្រោមវិធាន៦៣.៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចចេញដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នបាន ប្រសិនបើ៖

(ក) មានមូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញ និងជឿជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ចុងចោទធ្លាប់បានប្រព្រឹត្តិបទល្មើស ដូចមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ។

(ខ) សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតយល់ឃើញថា ការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន គឺជាវិធានការចាំបាច់ដើម្បី៖

(១) រារាំងកុំឱ្យចុងចោទនោះគាបសង្កត់ទៅលើសាក្សី ឬ ជនរងគ្រោះ រារាំងកុំឱ្យមានការត្រូវរ៉ូវគ្នារវាងចុងចោទរូបនោះ និងអ្នកសមគំនិតរបស់ជននោះ ។

---

[9] *វ្គអាជ្ញា ទល់នឹង Popovic,* សេចក្ដីសំរេចពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍លើបញ្ហាបន្ទាន់បន្ទំរបស់សាលាដំបូង ដែលសំរេចបដិសេធសេចក្ដីស្នើសុំឱ្យមានការដោះលែងជាបណ្ដោះអាសន្នរបស់ Ljubomir Borovcanin, ករណីលេខ IT-05-88-AR65.2, អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី៣០ មិថុនា ២០០៦, កថាខ័ណ្ឌទី៨ [*ចាប់ពីនេះតទៅហៅថា* សេចក្ដីសម្រេចរបស់ Popovic] ។

[10] *វ្គអាជ្ញា ទល់នឹង Haradinaj* សេចក្ដីសម្រេចលើញត្តិសុំឱ្យដោះលែងជាបណ្ដោះអាសន្នរបស់ Lahi Brahimaj ករណីលេខ IT-04-84-PT, អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ICTY, ចុះថ្ងៃទី០៣ ឧសភា ២០០៦ កថាខណ្ឌទី១៦ ។

(២) ថែរក្សាភស្តុតាង ឬ ការពារមិនឱ្យមានការបំផ្លាញភស្តុតាង ។

(៣) ធានាអំពីវត្តមានរបស់ចុងចោទនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី

(៤) ការពារសន្តិសុខឱ្យចុងចោទ ឬ

(៥) រក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ។

៧. ទឡ្ហីករណ៍ទាំងប្រាំ នៅក្រោមវិធាន៦៣.៣.ខ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង គឺខុសដាច់ដោយឡែកពីគ្នា[11] ។ មិនមានលក្ខខណ្ឌណាមួយ ដែលតម្រូវឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ត្រូវតែរកឱ្យឃើញថា គ្រប់ទឡ្ហីករណ៍នីមួយៗត្រូវតែបានបំពេញមុននឹងពិចារណាថា ការឃុំខ្លួនគឺជាវិធានការចាំបាច់ ឬថា ការបន្តថិរវេលារបស់ខ្លួន ត្រូវបានអនុញ្ញាតនោះឡើយ ។ ផ្ទុយមកវិញ បើសិនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានពិចារណាឃើញថា មានទឡ្ហីករណ៍មួយក្នុងចំណោមទឡ្ហីករណ៍ទាំងប្រាំ នោះការសាកល្បងសម្រាប់ការឃុំខ្លួន ក៏ត្រូវបានបំពេញហើយ ។ យុទ្ធវិធីបែបនេះ ក៏ត្រូវបានអនុវត្តតាមផងដែរដោយតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិដទៃទៀត ដែលមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបទឧក្រិដ្ឋធ្ងន់ធ្ងរជាអន្តរជាតិស្រដៀងគ្នានេះ[12] ។

ការប្រើប្រាស់ឆន្ទានុសិទ្ធិក្នុងការពិចារណាលើការឃុំខ្លួន

---

[11] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ឃុំខ្លួន អៀង សារី, កថាខ័ណ្ឌទី១២១ ។

[12] *ព្រះរាជអាជ្ញា ទល់នឹង Sainovic និង Odjanic,* សេចក្តីសំរេចដែលបដិសេធសំណើប្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ Odjanic ករណីលេខ IT-99-37-AR65.2, អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ICTY, ចុះថ្ងៃទី២៧ មិថុនា ២០០៣, ទំព័រ៣, ERN 00154039-42 និងដែលបានយកមកអនុវត្តដោយ អ.វ.ត.ក/អ.ប.ជ: *សហព្រះរាជអាជ្ញា ទល់នឹង កាំង ហ្គេចអ៊ាវ ហៅ "ឌុច",* សាលដីកាលើបណ្តឹង ឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ជនត្រូវចោទ កាំង ហ្គេចអ៊ាវ ហៅ "ឌុច", សំណុំរឿងលេខ: ០០១/១៨-០៧-២០០៧/អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ០១), ចុះថ្ងៃទី០៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧, ERN 00154284-00154302, C5 / 45, កថាខ័ណ្ឌទី៥៩, [*ចាប់ពីនេះតទៅហៅថា* សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ឃុំខ្លួន ឌុច] ។

៨. អង្គជំនុំជម្រះមួយ មានឆន្ទានុសិទ្ធិទៅលើរបៀបដែលគេធ្វើការសន្និដ្ឋានចុងក្រោយដែលថា ការឃុំខ្លួន គឺជាវិធានការចាំបាច់ ឬការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន ត្រូវបានអនុញ្ញាត ។ ឆន្ទានិសិទ្ធិបែបនេះ ជាធម្មតាត្រូវបានគេប្រើនៅពេលណាមានការពិចារណាទៅលើឯកសារទាំងអស់ នៅលើសំណុំរឿង និងអង្គហេតុនៃរឿងក្ដីដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ រួមទាំងស្ថានទម្ងន់នៃបទចោទប្រកាន់ ភាពសមហេតុសមផលនៃភស្តុតាង ចរិតលក្ខណៈ និងឥរិយាបថអតីតកាល និងបច្ចុប្បន្នកាលរបស់ចុងចោទ ផលប្រយោជន៍របស់សាក្សី និងជនរងគ្រោះ និងផលប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌ជារួម[13] ។ ការណ៍នេះ វាស្របនឹងទម្លាប់នៃការអនុវត្តន៍ដែលអាចទទួលយកបាន នៅតាមបណ្ដាតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិនានា និងត្រូវបានយកតាមដោយតុលាការនេះ[14] ។

៩. វិធានផ្ទៃក្នុងតម្រូវថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវ "ពិចារណា" ថា ទឡ្ហីករណ៍នៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នត្រូវបានបំពេញ ។ មិនមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវឱ្យបង្ហាញភស្តុតាងអំពីអត្ថិភាពនៃទឡ្ហីករណ៍ណាមួយក្នុងចំណោមទឡ្ហីករណ៍ទាំងនោះ ឱ្យហួសពីវិមតិសង្ស័យនោះឡើយ ហើយសូម្បីតែតុល្យការនៃភវនីយភាពក៏គ្មានដែរ ។ ទោះបីចុងចោទបានធ្វើឱ្យរំលត់ចំពោះបន្ទុករបស់ខ្លួនទាំងស្រុង ទាក់ទិននឹងទឡ្ហីករណ៍នីមួយៗនៃការឃុំខ្លួនក៏ដោយ ក៏គាត់នៅតែត្រូវជំរះចំពោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដែលថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតគួរតែប្រើប្រាស់ឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់គេ ដើម្បីសម្រេចដោះលែង ដោយមានការគិតគូរទៅលើគ្រប់កាលៈទេសៈទាំងអស់[15] ។

ការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន

---

[13] *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Ljube Boskoski និង Johan Tarculovski* សេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ពីបញ្ហាបន្ទាន់បន្ទំ របស់ Johan Tarculovski ស្ដីពីការដោះលែងជាបណ្ដោះអាសន្ន ករណីលេខ IT-04-82-AR65.4, អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ ICTY, ចុះថ្ងៃទី ២៧ កក្កដា ២០០៧ កថាខណ្ឌទី៥, ERN 00153946-54 ។

[14] សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ឃុំខ្លួន ឌុច, កថាខ័ណ្ឌទី២៧ ។

[15] *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Dragomir Milosevic,* សេចក្ដីសំរេចលើញត្តិស្នើសុំឱ្យដោះលែងបណ្ដោះអាសន្នរបស់មេធាវីការពារក្ដី ករណីលេខ IT-98-29-I/PT, អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ICTY, ចុះថ្ងៃទី១៣ កក្កដា ២០០៥, កថាខណ្ឌទី៥ ។

00273350

C9/4/2

១០. វិធាន៦៣.៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចែងឲ្យមានការពិនិត្យឡើងវិញម្តងម្កាលដោយស្វ័យប្រវត្តិទៅលើការឃុំខ្លួនចុងចោទ ។ បទប្បញ្ញត្តិដូចនេះ ពុំមានទេនៅក្នុងឯកសារជាមូលដ្ឋានរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសំរាប់អតីតយូហ្គោស្លាវី (“ICTY”) ប្រទេសរវ៉ាន់ដា (“ICTR”) និងតុលាការពិសេសសម្រាប់សៀរ៉ាឡេអូន (“SCSL”) ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី តុលាការ*ពិសេស* ទាំងអស់នេះ នៅតែប្រកាន់ខ្ជាប់ថា សម្រាប់ពាក្យសុំបន្តការដោះលែងទទួលបានជោគជ័យ ចុងចោទត្រូវតែបង្ហាញឲ្យឃើញថាមាន “ការផ្លាស់ប្តូរជាក់ស្តែងណាមួយអំពីកាលៈទេសៈ”[16] ។

១១. ស្រដៀងគ្នានឹងវិធានផ្ទៃក្នុងនៃតុលាការនេះដែរ វិធាន១១៨ នៃវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ (“ICC”) តម្រូវថា ការឃុំខ្លួនចុងចោទមុនពេលសវនាការត្រូវមានការត្រួតពិនិត្យឡើងវិញដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះនៃតុលាការនេះ នៅរៀងរាល់១២០ថ្ងៃម្តង ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៃតុលាការ ICC មាន “កាតព្វកិច្ចឯករាជ្យ និងខុសប្លែកពីគេ [...] ដើម្បីធានាថា ជននោះមិនត្រូវបានគេឃុំខ្លួនក្នុងថិរវេលាមួយដោយមិនសមហេតុផលនៅមុនពេលសវនាការឡើយ”[17] ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះអាចកែសម្រួលលើសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនស្តីពីការឃុំខ្លួនបាន “ប្រសិនបើ ខ្លួនពេញចិត្តចំពោះការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងកាលៈទេសៈ ដែលតម្រូវឲ្យធ្វើដូច្នេះ”[18] ។ នៅតុលាការ ICC “អយ្យការមានបន្ទុកភស្តុតាងទាក់ទងនឹងអត្ថិភាពដែលចេះតែមានជាបន្តបន្ទាប់អំពីលក្ខខណ្ឌផ្សេងៗ [...] អំពីការឃុំខ្លួននៅមុនពេលសវនាការ”[19] ។

---

[16] *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Boskoski និង Tarculovski,* ករណីលេខ IT-04-82-PT, សេចក្តីសម្រេចទាក់ទិននឹងញត្តិបន្តស្នើសុំការដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន Johan Tarculovski, ចុះថ្ងៃទី១៧ មករា ២០០៧ កថាខណ្ឌទី៩ ។

[17] ស្ថានភាពនៅក្នុងសាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ ក្នុងករណី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Germaine Katanga និង Mathieu Ngudjolo Chui, សេចក្តីសំរេចទាក់ទងនឹងការសង្កេតទៅលើការពិនិត្យឡើងវិញនៃការឃុំខ្លួនមុនសវនាការ លើឈ្មោះ Germaine Katanga, ករណីលេខ ICC-01/04-01/07, អង្គបុរេជំនុំជម្រះ, ចុះថ្ងៃទី៩ កក្កដា ២០០៨, ទំព័រ៤ ។

[18] ស្ថានភាពនៅក្នុងសាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ ក្នុងករណី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Germaine Katanga និង Mathieu Ngudjolo Chui, ការពិនិត្យឡើងវិញលើសេចក្តីសម្រេចលើលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនមុនសវនាការ លើឈ្មោះ Germaine Katanga, ករណីលេខ ICC-01/04-01/07, អង្គបុរេជំនុំជម្រះ, ចុះថ្ងៃទី១៨ សីហា ២០០៨, ទំព័រ៦ ។

[19] ស្ថានភាពនៅក្នុងសាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ ក្នុងករណី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Germaine Katanga និង Mathieu Ngudjolo Chui, សេចក្តីសំរេចទាក់ទងនឹងការសង្កេតទៅលើការពិនិត្យឡើងវិញនៃការឃុំខ្លួនមុនសវនាការ លើឈ្មោះ Germaine Katanga, ករណីលេខ ICC-01/04-01/07, អង្គបុរេជំនុំជម្រះ, ចុះថ្ងៃទី៩ កក្កដា ២០០៨, ទំព័រ៤ ។

១២. នៅចំពោះមុខតុលាការនេះ វិធានផ្ទៃក្នុងមិនបានចែងឲ្យមានការស្តាប់សវនាការរបស់ព្រះរាជអាជ្ញា ឬភាគីណាមួយផ្សេងទៀតឡើយ នៅក្នុងខណៈធ្វើការកំណត់សម្រេចអំពីការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួននោះ[20] ។ វិធានមានចែងតែអំពីការជំទាស់តវ៉ាដែលត្រូវដាក់ដោយចុងចោទតែប៉ុណ្ណោះ[21] ។ អាស្រ័យហេតុនេះហើយបានជាវិធាននានា ដាក់បន្ទុកបន្ថែមទៅលើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដើម្បីផ្តល់យុត្តិកម្មតាមរយៈសេចក្តីសម្រេចដែលមានសំអាងហេតុ ដែលថាលក្ខខណ្ឌនានានៃការឃុំខ្លួននៅតែបន្តត្រូវបានបំពេញនៅក្រោមវិធាន៦៣.៣ ដើម្បីអនុញ្ញាតឲ្យមានការបន្តថិរវេលា ។

ការឃុំខ្លួនក្នុងផ្ទះ

១៣. វិធានផ្ទៃក្នុងមិនមានចែងអំពីទម្រង់ណាផ្សេងនៃការឃុំខ្លួនឡើយ[22] ។ ប៉ុន្តែវិធាន៦៥.១ គិតទុកជាមុនថា ចុងចោទអាចត្រូវបានដោះលែងពីមន្ទីរឃុំឃាំង តាមរយៈដីកាសម្រេចឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការ ក្រោមលក្ខខណ្ឌនានាដែលចាំបាច់ ដើម្បីធានាអំពីវត្តមានរបស់ជននោះនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី និងការការពារអ្នកដទៃ[23] ។ ប៉ុន្តែបើសិនមានលក្ខខណ្ឌណាមួយដែលចាំបាច់ឲ្យមានការឃុំខ្លួនត្រូវបានបំពេញ ក្រោមវិធាន៦៣.៣.ខ នោះចុងចោទមិនអាចត្រូវបានដោះលែង តាម ដីកាសម្រេចឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់តុលាការបានឡើយ[24] ។

---

[20] វិធាន៦៣.៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង [*ចាប់ពីនេះតទៅហៅថា* វិធាន] ។

[21] វិធាន៦៣.៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ។

[22] *ករណីរបស់ អៀង សារី,* សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ជនត្រូវចោទ អៀង សារី, សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ០៣), ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨, ERN 00232830-00232861, C22/I/73, កថាខ័ណ្ឌទី១១៩ [សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ឃុំខ្លួន អៀង សារី] ។

[23] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ឃុំខ្លួន អៀង សារី, កថាខ័ណ្ឌទី១២០ ។

[24] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ឃុំខ្លួន អៀង សារី, កថាខ័ណ្ឌទី១២១ ។

១៤. ទោះបីចុងចោទ ត្រូវបានដាក់ឱ្យជាប់ឃុំក្នុងផ្ទះ ឬ "ការឃុំខ្លួនក្នុងមន្ទីរពេទ្យ" ក៏ដោយ ក៏នៅតែមានហានិភ័យយ៉ាងខ្ពស់ចំពោះសុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ជននោះដែរ ។ គាត់នៅតែតម្រូវឱ្យចូលមកកាន់ទីតាំងនិវាសនដ្ឋាន អ.វ.ត.ក ជាដដែលទេ ទៅតាមឱកាសខុសៗគ្នា ហើយវានឹងមានលំបាកក្នុងការធានាចំពោះសុវត្ថិភាពរបស់គាត់ នៅក្នុងអម្លុងពេលនៃការដឹកជញ្ជូនពីមន្ទីរពេទ្យ ឬពីផ្ទះរបស់គាត់មក អ.វ.ត.ក ដើម្បីចូលរួមផ្ទាល់នៅក្នុងសវនាការសាធារណៈនានាដែលបានកំណត់ពេលវេលារួចហើយនោះ[25] ។

ការឃាត់ខ្លួននៅក្នុងលំនៅដ្ឋាន

១៥. ច្បាប់លក្ខន្តិកៈ ឬវិធាននៃនីតិវិធីរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិនានាមិនបានចែងអំពី "ការឃាត់ខ្លួននៅក្នុងលំនៅដ្ឋាននោះទេ" ។ តុលាការ ICTY បានពិនិត្យពិចារណាដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ចំពោះសំណើសុំបែបនេះ ។ នៅក្នុងករណីរបស់ *Blaskic* តុលាការនេះបានផ្តល់ការអនុញ្ញាតលើសំណើមួយដែលស្នើសុំឱ្យធ្វើការឃុំខ្លួននៅក្នុងផ្ទះមួយដែលមានសុវត្ថិភាពដោយសារមូលហេតុថា ជនជាប់ចោទបានបំពេញគ្រប់តាមលក្ខខណ្ឌតម្រូវជាមុនសម្រាប់ការដោះលែងជាបណ្តោះអាសន្នហើយ ថារូបគាត់បានយល់ព្រមចូលខ្លួនដោយស្ម័គ្រចិត្តចំពោះមុខតុលាការនៅក្នុងពេលដែលប្រទេសនេះ (ប្រទេសក្រូអាស៊ី) មិនអាចធ្វើការចាប់ខ្លួន ឬធ្វើបត្យាប័នរូបគាត់តាមផ្លូវច្បាប់បាន និងថា គាត់បានស្ម័គ្រចិត្តក្នុងការចេញចំណាយគ្រប់បែបយ៉ាងទាំងអស់ក្នុងការឃុំខ្លួនគាត់នៅក្នុងផ្ទះសុវត្ថិភាពនេះ[26] ។ នៅក្នុងករណីរបស់ *PLavsic* ជាជនជាប់ចោទ បានស្នើសុំឱ្យធ្វើការឃុំខ្លួននៅក្នុងផ្ទះមួយដែលមានសុវត្ថិភាពមួយ ដោយទាមទារថា អង្គភាពមន្ទីរឃុំឃាំងរៀបចំផែនការនិងទទួលថែរក្សាជនជាប់ឃុំដែលជាស្ត្រីមិនបានគ្រប់គ្រាន់នោះទេ ។ បន្ទាប់មកអ្នកស្រីក៏បានដកសំណើរបស់គាត់ដែលស្នើសុំឱ្យគេឃុំខ្លួននៅខាងក្រៅអង្គភាពមន្ទីរឃុំឃាំងវិញជាជំនួសដោយការកែប្រែស្ថានភាពខាងក្នុងរង្វង់អង្គភាព

---

[25] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ឃុំខ្លួន អៀង សារី, កថាខ័ណ្ឌទី១២២ ។

[26] *ករណីរបស់ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Blaskic*, សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិតវ៉ារបស់មេធាវីការពារក្តី ដែលបានដាក់ជូន អនុលោមតាមវិធាន៦៤ នៃវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាង, សំណុំរឿងលេខ IT-94-14-T, 43, ចុះកាលបរិច្ឆេទខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៦, កថាខណ្ឌទី១៣-១៤ ។ ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា ស្តីពីការសុំពន្យារពេលការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

មន្ទីរឃុំឃាំង[27] ។ លិខិតុបករណ៍ជាមូលដ្ឋានរបស់តុលាការ ICTY ជាសំខាន់គឺមិនអនុញ្ញាតឱ្យឃុំឃាំងជនជាប់ចោទនៅក្នុងលំនៅដ្ឋានឯកជនណាមួយដាច់តែឯងដែលស្នើឡើងដោយជនជាប់ចោទនោះទេ[28] ។

៤. អង្គហេតុ និងឧបត្ថម្ភករណ៍ផ្សេងៗ

ក. បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនបង្ហាញអត្តសញ្ញាណនៃការប្រែប្រួលខាងសម្ភារៈនៃកាលៈទេសៈ ដើម្បីធ្វើយុត្តិកម្មលើការពិចារណាឡើងវិញនោះទេ

១៦. ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនបានបង្ហាញអត្តសញ្ញាណអំពីការប្រែប្រួលណាមួយខាងសម្ភារៈនៃកាលៈទេសៈ ដើម្បីឱ្យឃើញពីភាពចាំបាច់ដែលត្រូវធ្វើការពិនិត្យពិចារណាឡើងវិញទៅលើការឃុំខ្លួនរបស់គាត់នោះទេ ។ នៅពេលដែលរយៈពេលដែលស្ថិតនៅក្នុងទីឃុំឃាំងត្រូវបានតុលាការអន្តរជាតិនានាចាត់ទុកថាជាកត្តាដែលពាក់ព័ន្ធនោះ[29] ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា តើធ្វើដូចម្តេចដើម្បីអាចឱ្យធ្វើយុត្តិកម្មនូវការពិនិត្យពិចារណាឡើងវិញអំពីការឃុំខ្លួន[30]លើការរយៈពេលនិងការឃុំខ្លួនដោយផ្ទាល់បាន ។

១៧. នៅក្នុងសាលដីកាស្តីពីបន្តចិរៈវេលា(នៃការឃុំខ្លួន) របស់ខ្លួនដែលត្រូវបានតវ៉ាដោយសង្ស័យ (ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨) សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានកត់សំគាល់ថា ការមាន

---

[27] *ករណីរបស់ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Halilovic* , ដីកាបង្គាប់របស់ប្រធានស្តីពីការបន្តសារឡើងវិញជាថ្មីនូវញត្តិតវ៉ារបស់មេធាវីការពារក្តីទាក់ទងទៅនឹងលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួននៅក្នុងអឡុងពេលសវនាការជំនុំជម្រះក្តី, សំណុំរឿងលេខ 1 IT-01-48-PT, ប្រធានតុលាការ ICTY, ចុះថ្ងៃទី២៤ មករា ឆ្នាំ២០០៥, កឋាខណ្ឌទី១៨ និងទី២៣ ។

[28] *ករណីរបស់ រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Ljubicic*, សេចក្តីសម្រេចស្តីពីសំណើសុំកែប្រែលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួន, សំណុំរឿងលេខ IT-00-41-PT, ប្រធានតុលាការ ICTY, ចុះថ្ងៃទី២៣ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៥, កឋាខណ្ឌទី៣ ។

[29] ស្ថានភាពនៅក្នុងសាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ នៅកនុងករណីរបស់រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Germain Katanga និង Mathieu Ngudjolo Chui, ការពិនិត្យឡើងវិញលើសេចក្តីសម្រេចស្តីពីការដាក់ពាក្យសុំដោះលែងឈ្មោះ Mathieu Ngudjolo Chui, សំណុំរឿងលេខ 01/04-01/07, របស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៃតុលាការ ICC ចុះថ្ងៃទី២៣ កក្កដា ឆ្នាំ២០០៨, ទំព័រ១២ ។

[30] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កឋាខណ្ឌទី១៦ ។

មូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញយ៉ាងច្បាស់លាស់ នៅតែមានអត្ថិភាពជាបន្តទៅទៀតដែលគួរឱ្យពួកគាត់ជឿជាក់ថា ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចបានប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋផ្សេងៗដូចដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានរំឭកឡើងវិញថា កិច្ចស៊ើបសួរមានការជឿនលឿនចាប់តាំងពីពេលនោះមក ហើយភស្តុតាងថ្មី ជាពិសេសដែលមកពីសំណុំរឿងលេខ០០១ ដែលបានទទួលមកបានបញ្ជាក់អំពីតួនាទីរបស់ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយដែលបានចោទប្រកាន់ ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក៏បានកត់សំគាល់ផងដែរ លក្ខខណ្ឌសម្រាប់ការឃុំខ្លួនដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក្រោមវិធាន ៦៣.៦.ខ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង បានបន្តបំពេញគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួនរបស់គាត់ក្នុងរយៈមិនឱ្យលើសពី ១ឆ្នាំទៀត[31]។

១៨. វិធាន៦៣.៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង តម្រូវឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត "បញ្ជាក់ពីមូលហេតុ" ក្នុងការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួននេះ ។ ភារកិច្ចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ក្នុងការផ្តល់មូលហេតុ កើតចេញមកពីគ្រោងការណ៍នៃដំណើរការបន្តថិរវេលា ។ អនុលោមតាមវិធាន ៦៣.៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដំណើរការនៃនីតិវិធីក្នុងការបន្តថិរវេលា(នៃការឃុំខ្លួន) គឺកើតមានឡើងរវាងតែសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតហើយនិងជនត្រូវចោទគត់តែប៉ុណ្ណោះ ។ មុនពេលធ្វើការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានធ្វើសវនាការតែលើការជំទាស់របស់ជនត្រូវចោទតែប៉ុណ្ណោះ ។ គ្មានភាគីណាផ្សេងទៀត (រួមទាំងសហព្រះរាជអាជ្ញាផង) ត្រូវបានធ្វើសវនាការ ឬចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការនេះទេ ។ ដំណើរការនៃការបន្តថិរវេលានៃការឃុំខ្លួន ក្រោមវិធាន៦៣.៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងគឺជាក់ស្តែងខុសពីដំណើរការនៃការឃុំខ្លួនពីលើកដំបូងអនុលោមតាមវិធាន៦៣.៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ដំណើរការការឃុំខ្លួនក្រោយនេះកើតមានឡើងនៅក្នុងពេល " សវនាការតទល់" មួយ ដែលពេលនោះសហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវបានធ្វើសវនាការផងដែរ ហើយដែលបន្ទុកក្នុងការស្វែងរកនិង និងក្នុងការធ្វើយុត្តិកម្មលើការឃុំខ្លួនគឺអាចអះអាងបានថាស្ថិតនៅលើ សហព្រះរាជអាជ្ញា ។

---

[31] សាលដីកាស្តីពីការបន្តថេរៈវេលានៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន, ទំព័រទី២ ។

១៩. ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានចោទថា សាលដីកាស្តីពីការបន្តចិរវេលានៃការឃុំខ្លួននេះ គឺមានវិការៈខាងផ្នែកនីតិវិធី ដោយសារតែសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនបានផ្តល់មូលដ្ឋានខាងអង្គហេតុ និងខាងអង្គច្បាប់ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ការធ្វើយុត្តិកម្មចំពោះការបន្តចិរវេលានោះទេ[32]។ សហព្រះរាជអាជ្ញា ធ្វើការកត់សំគាល់ថា ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មានសិទ្ធិជាស្វ័យប្រវត្តិក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅកាន់អង្គជំនុំជម្រះនេះចំពោះសាលដីកាស្តីពីការបន្តចិរវេលានៃការឃុំខ្លួននេះរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតហើយអង្គជំនុំជម្រះនេះ អាច "ទទួលធ្វើការវិភាគរបស់ខ្លួនផ្ទាល់លើលក្ខខណ្ឌផ្សេងៗដូចដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន៦៣.៣"[33] ។ ដោយមិនគិតពីដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានខកខានក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញ-ទាំងចំពោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងទាំងចំពោះអង្គជំនុំជម្រះនេះ-ថាមានការផ្លាស់ប្តូរខាងសម្ភារៈនៃកាលៈទេសៈ ដែលតម្រូវចាំបាច់ឱ្យធ្វើការពិនិត្យពិចារណាឡើងវិញលើការឃុំខ្លួន និង(២)ថា មូលហេតុដែលធ្វើយុត្តិកម្មលើការឃុំខ្លួនគឺមិនមានអត្ថិភាពតទៅទៀតទេ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញា ជូនសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា ការផ្លាស់ប្តូរខាងសម្ភារៈតែមួយគត់ដែលបានកើតមានឡើងចាប់តាំងពីពេលធ្វើការកំណត់សម្រេចលើការឃុំខ្លួនកាលពីលើកមុន គឺជាការបន្ថែមភស្តុតាងទៅក្នុងសំណុំរឿងដែលបញ្ជាក់អំពីការចោទប្រកាន់នានានៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ ថា ឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួនក្នុងចំណោមឧក្រិដ្ឋកម្មដែលផ្តើមជាងគេបំផុតនៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី២០ ត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយ *ខ្មែរក្រហម* និងថា ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍គឺបានស្ថិតនៅលើកំពូលនៃប្រព័ន្ធការរំលោភបំពាននៅក្នុងទូទាំងប្រទេសនេះ។

ខ. មូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញយ៉ាងច្បាស់លាស់-វិធាន៦៣.៣.ក-មិនត្រូវបានតវ៉ាជំទាស់ទេ

២០. ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ទទួលស្គាល់ការពិតអំពីអត្ថិភាពនៃមូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញយ៉ាងច្បាស់ និងដែលគួរឱ្យជឿជាក់ថា គាត់ប្រហែលជាបានប្រព្រឹត្ត "ឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួនក្នុងចំណោមឧក្រិដ្ឋកម្ម" ដូចដែលបានចែងនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យសើបសួរប្រាកដ

[32] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌទី២០ ។

[33] សេចក្តីសម្រេចបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ស្តីពីការឃុំខ្លួនរបស់ អៀង សារី, កថាខណ្ឌទី៦៨ ។

មែន[34] ។ គាត់បំភ្លឺថា "គាត់អាចនឹងត្រូវទទួលនូវការទទួលខុសត្រូវ-យ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់តាមន័យនៅក្នុងវិធាន៦៣.៣.ក-តែចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់ណាដែលទាក់ទងទៅនឹងសកម្មភាពរបស់មន្ទីរស-២១តែប៉ុណ្ណោះ"[35] ។ អាស្រ័យហេតុនេះ គាត់មិនតវ៉ាជំទាស់ទៅនឹងការកំណត់សម្រេចអំពីមានមូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងសាលដីកាស្តីពីការបន្តថេរៈវេលានៃការឃុំខ្លួននោះទេ ។ វិធាន៦៣.៣.ក នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មិនតម្រូវចំពោះតុលាការនេះថា ក្នុងការចេញដីកាបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួនត្រូវតែមានមូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញយ៉ាងច្បាស់ដែលគួរឲ្យជឿជាក់ថា ចុងចោទអាចបានប្រព្រឹត្តរាល់ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់ដូចដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរ នោះទេ ។

២១. នៅក្នុងសាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ខ្លួន អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានរកឃើញថា ឯកសារនៅក្នុងសំណុំរឿង "មុខជានឹងបំពេញបានគ្រប់គ្រាន់ចំពោះបុគ្គលដែលឯករាជ្យមិនលំអៀងអំពីថា [ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍]អាចធ្លាប់បានទទួលខុសត្រូវ ឬ បានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយដូចដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងដីការសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរនៅក្នុងដំណាក់កាលនេះនៃការស៊ើបសួរមែន"[36] ។ ចាប់តាំងពីការសម្រេចនោះមក ភស្តុតាងទាំងឡាយនៅក្នុងសំណុំរឿងដែលដាក់បន្ទុកទៅលើដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវបានកើនឡើងទាំងខាងបរិមាណផងនិងខាងស្ថានទម្ងន់ផង ។ យ៉ាងហោចណាស់ក៏ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញនូវដីកាចាត់ឲ្យស៊ើបសួរជំនួសចំនួនប្រាំបួន(៩)ដែរ នៅក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០២ (ឧទាហរណ៍ដូចជា ឯកសារលេខ D25, D40, D43, D82, D91, D93, D94 និង D104 ហើយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួនបានធ្វើសម្ភាសន៍សាក្សីចំនួនជាងមួយរយនាក់ស្តីពីតួនាទីរបស់ជនទាំង៥រូបដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងសំណុំរឿងនេះ ។

---

[34] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌទី៦ ។

[35] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌទី១៦ ។

[36] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន របស់ នួន ជា, កថាខណ្ឌទី៥៨ ។

២២. ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក៏បានទទួលស្គាល់ដោយមិនធ្វើការតវ៉ាជំទាស់ដែរថា ចម្លើយរបស់ ឌុច នៅចំពោះមុខតុលាការនេះ បាន "បង្ហាញឱ្យឃើញពីការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់[គាត់] នៅក្នុងសកម្មភាពឧក្រិដ្ឋ" [37]។ ក្រៅពី ឌុច មានសាក្សីយ៉ាងច្រើនដែលបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា គាត់មិនគ្រាន់តែបានជាប់ពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា បានប្រព្រឹត្តនៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១តែប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែបានជាប់ពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មនៅទីកន្លែងក្រៅពីនេះទៀតផងដែរនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងទូទាំងអម្លុងពេលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទាំងមូល ។ ឧទាហរណ៍ដូចជា ភស្តុតាងនៅក្នុងសំណុំរឿង ដែលត្រូវបានដាក់បញ្ចូលបន្ថែមនៅក្រោយពីសាលដីការបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនចុះថ្ងៃទី២០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨ បានគាំទ្រចំពោះ មូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញយ៉ាងច្បាស់និងដែលគួរឱ្យជឿជាក់ថា ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ធ្លាប់ជាផ្នែកនៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធនៃបញ្ជាការជាន់ខ្ពស់របស់*ខ្មែរក្រហម* ដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះការបង្កើតនិងការអនុវត្តន៍នូវគោលនយោបាយដ៏ឧក្រិដ្ឋរបស់របបនោះ[38]។ មានសាក្សីមួយរូបធ្លាប់បានឃើញដើមបណ្តឹងឧទ្ធណ៍រូបនេះចូលរួមនៅក្នុងអង្គប្រជុំប្រចាំសប្តាហ៍ នៅឯមន្ទីរប-១ រួមជាមួយ អៀង សារី, ប៉ុល ពត, សុន សេន, ឌុច និងតាម៉ុក [39]។ មានសាក្សីម្នាក់ទៀតធ្លាប់បានឃើញដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ព្រមជាមួយ ខៀវ សំផន, អៀង សារី, និង អៀង ធីរិទ្ធ នៅក្នុងពេលអង្គប្រជុំរៀនសូត្រផ្សេងៗនៅឯបូរីកីឡានិងនៅស្តាតអូឡាំពិក នៅក្នុងចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៦ និងឆ្នាំ១៩៧៧[40] ។ សាក្សីម្នាក់ទៀតបានឃើញដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជាមួយ សុន សេន នៅអង្គប្រជុំយោធាមួយនៅក្បែរវត្តភ្នំ[41] ។ សាក្សីផ្សេងៗទៀតបានឃើញការប្រជុំនានាស្រដៀងគ្នានេះរបស់ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជាមួយនឹងមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ដទៃៗទៀតរបស់*ខ្មែរ*

[37] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌទី១៦ ។

[38] (បានលុបចេញ)

[39] (បានលុបចេញ)

[40] (បានលុបចេញ)

[41] (បានលុបចេញ)

ក្រហម[42] ។ មានសាក្សីមួយរូបបានធ្វើការកត់សំគាល់ថា ដើមបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍(ពេលនោះ) គឺជាអនុលេខា និងប៉ុល ពត ជាលេខារបស់បក្សកុម្មុយនីស្ដកម្ពុជា[43] ។

២៣. ភស្ដុតាងដែលការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតប្រមូលបាន បានបញ្ជាក់ច្បាស់ថាការកើតមាននូវឧក្រិដ្ឋកម្មយ៉ាងច្រើនសន្ធឹកដូចដែលបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរដែលត្រូវបានប្រព្រឹត្តក្នុងលក្ខណៈជាផ្នែកនៃសហកម្មឧក្រិដ្ឋកម្មរួម ដែលដើមបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍គឺជាអ្នកចូលរួមមួយរូបដ៏សំខាន់នៅក្នុងចំណោមនោះដែរ ។ ភស្ដុតាងបានបញ្ជាក់ច្បាស់ថា *ខ្មែរក្រហម*បានជម្លៀសប្រជាជនចេញពីភ្នំពេញ[44] ហើយក្រោយមកទៀតបានបង្ខំឱ្យប្រជាជនធ្វើពលកម្មដោយបង្ខំ[45] ។ ភស្ដុតាងក៏បានបង្ហាញឱ្យឃើញផងដែរថា ពួកគេបានប្រព្រឹត្តនូវការសម្លាប់មនុស្សជាទ្រង់ទ្រាយធំ[46] និងការធ្វើទារុណកម្ម[47]។ នៅក្រោមរបបខ្មែរក្រហម ប្រជាជនបានរស់នៅក្នុងស្ថានភាពដ៏អមនុស្សធម៌[48] ដោយពុំមានអាហារហូបចុកគ្រប់គ្រាន់[49] និងគ្មានពេទ្យព្យាបាល[50] ។ សាក្សីជាច្រើនបាននិយាយថាខ្មែរក្រហមបានបំផ្លួអរវត្តអារ៉ាមនានា[51] និងបានកំរិតព្រំដែនសេរីភាពក្នុងការដើរហើររបស់ប្រជាជនយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដោយការបំបែកគ្រួសារនានាឱ្យនៅដាច់ពីគ្នា[52] ។

---

[42] (បានលុបចេញ)

[43] (បានលុបចេញ)

[44] (បានលុបចេញ)

[45] (បានលុបចេញ)

[46] (បានលុបចេញ)

[47] (បានលុបចេញ)

[48] (បានលុបចេញ)

[49] (បានលុបចេញ)

[50] (បានលុបចេញ)

[51] (បានលុបចេញ)

[52] (បានលុបចេញ)

00273359

C9/4/2

២៤. ពុំមានការរកឃើញនូវភស្តុតាងដោះបន្ទុកដែលសំខាន់ណាមួយ ដើម្បីនឹងធ្វើឲ្យខូចដល់ការកំណត់សម្រេចនេះអំពីអត្ថិភាពនៃមូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញយ៉ាងច្បាស់និងដែលគួរឲ្យជឿជាក់នេះទេ ។ មកទល់ពេលនេះ ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនបានដាក់បញ្ចូលនូវឯកសារណាមួយដែលជាឯកសារដោះបន្ទុកឲ្យនៅតិចជាងនេះឲ្យបានក្រាស់ក្រៃលទៅក្នុងសំណុំរឿងដើម្បីនឹងជំរុញឲ្យធ្វើការពិនិត្យពិចារណាឡើងវិញទៅលើការកំណត់សម្រេចនេះទេ ។ ហេតុដូចនេះសហព្រះរាជអាជ្ញា សន្និដ្ឋានថា មូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញយ៉ាងច្បាស់និងដែលគួរឲ្យជឿជាក់ នៅតែបន្តមានអត្ថិភាពតទៅទៀតថា ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អាចបានប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋផ្សេងៗដូចដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងដីកាបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរនោះមែន។

គ. ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នស្ថិតនៅជាវិធានការមួយដ៏ចាំបាច់ដដែល

២៥. ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ មិនបានបង្ហាញអត្តសញ្ញាណនៃឯកសារណាមួយ អំពីការផ្លាស់ប្តូរផ្នែកសម្ភារៈនៃកាលៈទេសៈ ដើម្បីចង្អុលបង្ហាញពីលក្ខខណ្ឌផ្សេងៗដែលស្ថិតនៅក្រោមវិធាន ៦៣.៣.ខនៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលថាមិនចាំបាច់បំពេញឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់នូវលក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ការឃុំខ្លួនរបស់គាត់តទៅទៀតនោះទេ។ ទន្ទឹមនេះ គាត់ក៏មិនបានតវ៉ាជំទាស់ផងដែរចំពោះលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនជាក់លាក់ណាមួយដោយផ្អែកលើហេតុផល ឬការវែកញែកហេតុផលជាក់ណាមួយដែរ ។ គាត់គ្រាន់តែបានធ្វើការពោលអះអាងដែលមិនមានការចង្អុលបង្ហាញភស្តុតាងជាក់លាក់ថា "ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មានការខកខានមិនបានពន្យល់អំពីហានិភ័យ *ដែលបានបង្កើតឡើងជាទូទៅដែលត្រូវបានគេយកទៅប្រើប្រាស់ដើម្បីធ្វើយុត្តិកម្ម*ចំពោះការឃុំខ្លួនកាលពីលើកដំបូង[របស់គាត់] ដែលត្រូវបានទ្រទ្រង់ដោយភស្តុតាងជាក់ស្តែងតាមការតម្រូវនោះ តើធ្វើឡើងតាមរបៀបដូចម្តេច?"[53] ។

២៦. នៅក្នុងពេលដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានផ្តល់នូវការវែកញែកហេតុផលដោយសង្ខេបសម្រាប់បំពេញឲ្យបានជាបន្តទៅទៀតអំពីលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនហើយនោះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

[53] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌទី១៧ ។ សេចក្តីសង្កត់ធ្ងន់ជាច្បាប់ដើម ។

អាច “ទទួលរ៉ាប់រងក្នុងការធ្វើការវិភាគផ្ទាល់របស់ខ្លួនលើលក្ខខណ្ឌផ្សេងៗដូចដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ៦៣.៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង”[54] ។ អាស្រ័យហេតុនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែបង្ហាញនៅក្នុងពេលឥឡូវនេះថា រាល់លក្ខខណ្ឌទាំងអស់នៃការឃុំខ្លួននៅក្រោមវិធាន ៦៣.៣.ខ បានបំពេញនិងបន្តបំពេញគ្រប់គ្រាន់តាមលក្ខណ្ឌសំរាប់ធ្វើយុត្តិកម្មចំពោះការបន្តថេរៈវេលានៃការឃុំខ្លួនរបស់ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ហើយ។

ការគាបសង្កត់ទៅលើសាក្សី-វិធាន៦៣.៣.ខ.១
និង
ការថែរក្សាភស្តុតាង
ឬការពារកុំឲ្យបំផ្លាញភស្តុតាង-វិធាន៦៣.៣.ខ.២

២៧. ដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនបានប្រឆាំងជំទាស់ដោយជាក់លាក់ទៅនិងហេតុផលនៃការឃុំខ្លួនទាំងនោះទេ លើកលែងតែការបង្ហាញឲ្យឃើញអំពីការខ្វះការវែកញែកហេតុផលនៅក្នុងសាលដីកាស្តីពីការបន្តថេរៈវេលានៃការឃុំខ្លួនតែប៉ុណ្ណោះ[55] ។ ហេតុផលទាំងពីរនេះសម្រាប់ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នអាចត្រូវបានធ្វើវិភាគរួមគ្នាបានដោយសារហេតុផលទាំងនេះត្រូវបានគាំទ្រដោយទន្លីករណ៍តែមួយដដែល[56]។ នៅក្នុងការវិភាគនេះ ចម្លើយដែលសាក្សីបានផ្តល់អាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជា “ភស្តុតាង” ដែលស្ថិតនៅក្នុងរង្វង់អត្ថន័យនៃវិធាន៦៣.៣.ខ.២[57] ។

២៨. បច្ចុប្បន្ននេះ សំណុំរឿងទាំងមូលមានជាស្រេចហើយទុកសម្រាប់ឲ្យដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ពិនិត្យមើល ដែលរួមមានទាំងឈ្មោះជនរងគ្រោះ, ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី, និងសាក្សីដ៏មានសក្តានុពលនានា[58] ។ សាក្សីដែលនៅរស់រានមានជីវិតគឺមានតិចតួចតែប៉ុណ្ណោះដែលអាចផ្តល់

---

[54] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ **អៀង សារី**, កថាខណ្ឌទី៦៨ ។

[55] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌទី១៧ ។

[56] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ **អៀង សារី**, កថាខណ្ឌទី៩៥ ។

[57] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ **អៀង សារី**, កថាខណ្ឌទី៩៥ ។

[58] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ **អៀង សារី**, កថាខណ្ឌទី៩៦ ។

សក្ខីកម្មអំពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទប្រកាន់[59]។ សាក្សីមួយចំនួនក្នុងចំណោមសាក្សីទាំងនោះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនទាន់បានធ្វើសម្ភាសន៍ពួកគេនៅឡើយ [60]។ សូម្បីតែសាក្សីទាំងនោះត្រូវបានស្ដាប់ចម្លើយនិងបានផ្ដល់ភស្តុតាងរួចហើយក្ដី ក៏ពួកគេនៅតែមានឱកាសអាចត្រូវបានស្ដាប់ចម្លើយនៅពេលក្រោយៗទៀតនៅឡើយ ក្នុងអម្លុងពេលស៊ើបសួរ ឬសវនាការដែលត្រូវធ្វើជាបន្ដៗទៅទៀត[61] ។

២៩. ក្នុងពេលកន្លងទៅ ដើមបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍បានខិតខំធ្វើការគម្រាមមកំហែងសាក្សីនានាឬស្វែងរកបំផ្លាញចោលនូវភស្តុតាងនានា[62] ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានកត់សំគាល់ថា មានភវនីយភាពដែលថា គាត់ទំនងជានឹងប្រព្រឹត្តបែបនេះមែន នៅក្នុងពេលអនាគត[63] ។ ដោយយល់ឃើញថាមានសាក្សីដ៏មានសក្ដានុពលនានាបានសំដែងការភ័យខ្លាចក្នុងការចូលទៅផ្ដល់សក្សីកម្មនៅចំពោះមុខតុលាការនេះ បើសិនជាទំនោរបែបនេះរបស់ដើមបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវបានលេចឮទៅដល់ជនរងគ្រោះនិងសាក្សីនានានោះ គឺវាអាចមានផលវិបាកបញ្ច្រាសមកវិញដែលធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ឆន្ទៈរបស់ពួកគាត់ដែលចង់ទៅផ្ដល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខតុលាការនេះ ជាពិសេសគឺប្រសិនជាជននេះត្រូវបានគេដោះលែង[64] ។ ដើមបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍បាន "យល់ព្រមទទួលស្គាល់ការពិត " រួចហើយ អំពីថាអាចនឹងមានមូលហេតុដែលត្រូវបានរកឃើញយ៉ាងច្បាស់និងដែលគួរឲ្យជឿជាក់ថាគាត់អាចបានប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋផ្សេងៗនៅឯមន្ទីរសន្តិសុខស-២១មែន[65] ។ មានសាក្សីដែលនៅរួចរស់ជីវិតអំពីឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗនៅក្នុងមន្ទីរសន្តិសុខនេះតែតិតួចប៉ុណ្ណោះ។

៣០. ដើមបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍បានទទួលស្គាល់ ហើយសាក្សីនានាបានបញ្ជាក់ច្បាស់ថា គាត់បានកាន់

[59] សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ **អៀង សារី**, កថាខណ្ឌទី៨៦ ។

[60] សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ **អៀង សារី**, កថាខណ្ឌទី៨៦ ។

[61] សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ **នួន ជា**, កថាខណ្ឌទី៦០ ។

[62] សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ **នួន ជា**, កថាខណ្ឌទី៦១-២ ។

[63] សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ **នួន ជា**, កថាខណ្ឌទី៦២ ។

[64] សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ **នួន ជា**, កថាខណ្ឌទី៦៣ ។

[65] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌទី៦ ។ សេចក្ដីសង្កត់ធ្ងន់ជាច្បាប់ដើម ។

កាប់មុខតំណែងជាន់ខ្ពស់មួយចំនួននៅក្នុងចលនា*ខ្មែរក្រហម* ។ មានឥទ្ធិពលខ្លះចាំបាច់ត្រូវផ្សារភ្ជាប់គ្នាទៅនឹងមុខតំណែងជាន់ខ្ពស់ទាំងនោះ ។ គឺជាឥទ្ធិពលដែលអាចត្រូវបានយកមកប្រើ សូម្បីតែក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះក្តី[66] ។ ហេតុដូចនេះ ការឃុំខ្លួនដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺជាការចាំបាច់ដើម្បីទប់ស្កាត់កុំឱ្យជននេះប្រើឥទ្ធិពលដើម្បីធ្វើការគាបសង្កត់ចំពោះសាក្សីនានា ឬកុំឱ្យបំផ្លាញភស្តុតាង[67] ។

ការធានាអំពីវត្តមានរបស់ជនត្រូវចោទនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី
វិធាន ៦៣.៣.ខ(៣)

៣១. នៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនបានជំទាស់ឱ្យបានជាក់លាក់ទៅនឹងទឡ្ហីករណ៍នេះទេ[68] ។ តាមសភាពនៃស្ថានទម្ងន់នៃបទចោទទាំងឡាយដែលបានចោទប្រកាន់លើរូបគាត់ ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ទំនងជាត្រូវបានកាត់ទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត[69] ។ តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិនានា ដែលមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នាទៅនឹងអង្គជំនុំជម្រះនេះ បានសម្រេចថា ស្ថានទម្ងន់នៃបទចោទទាំងឡាយដែលបានចោទប្រកាន់ រួមផ្សំជាមួយនឹងកត្តាដទៃទៀត អាចជាកត្តាពាក់ព័ន្ធមួយដើម្បីបដិសេធការដោះលែង[70] ។ ការប្រកាសទោស [ឱ្យជាប់ពន្ធនាគារ] ដែលមានរយៈពេលយូរ គឺជាគ្រឿងលើកទឹកចិត្តមួយ នាំឱ្យមានការមិនមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការ[71] ។

---

66 សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ **នួន ជា**, កថាខណ្ឌទី៦២ ។

67 សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួនរបស់ **នួន ជា**, កថាខណ្ឌទី៦៤ ។

68 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌទី ១៧ ។

69 សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន, កថាខណ្ឌទី ៦៥ ។

70 *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Gotovina, Cermak និង Markac,* សាលដីកាសម្រេចលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ Ante Govina ជំទាស់នឹងការបដិសេធលើការដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន, សំណុំរឿងលេខ IT-06-90-AR65.1, អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ ICTY, ចុះថ្ងៃទី១៧ មករា ២០០៨, កថាខណ្ឌទី ១៥ (C40.1, ឧបសម្ព័ន្ធដែលមានចំណងជើងថា "តារាងប្រភពច្បាប់", ឯកសារភ្ជាប់លេខ ៣០, ERN 00228948-56) [*បន្ទាប់ពីនេះទៅហៅថា៖* សាលដីកាសម្រេចលើករណីរបស់ Gotovina] ។

71 *ស្ថានភាពនៅសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ ក្នុងករណីរវាង រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Thomas Lubanga Dyilo,* សេចក្តីសម្រេចលើពាក្យសុំឱ្យមានការដោះលែង Thomas Lubanga Dyilo ជាបណ្តោះអាសន្ន, សំណុំរឿងលេខ 01/04-01/06, ចៅក្រមតែម្នាក់គត់របស់តុលាការ ICC, ចុះថ្ងៃទី១៨ តុលា ២០០៦, ទំព័រទី ៥-៦ (C11/11, Authority C 13, ERN 00153776) ។

C 9/4/2

៣២. អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានកត់សម្គាល់ថា លំនៅដ្ឋានរបស់ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅទីក្រុងប៉ៃលិន គឺស្ថិតនៅជិតបង្កើយនឹងព្រំដែនកម្ពុជា-ថៃ ហើយហានិភ័យនៃការរត់គេចខ្លួនគឺមាននៅជាប់ជាមួយនោះ[72] ។ ហានិភ័យនេះ គឺកាន់តែធ្ងន់ឡើងដោយសារទីតាំងនៃលំនៅដ្ឋានរបស់គាត់ស្ថិតក្នុង "តំបន់ដែលគេស្គាល់ថាជា [អតីត] តំបន់ដែលមានការគាំទ្រ [ខ្លាំងក្លា] របស់ *ខ្មែរក្រហម*"[73] ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានរកឃើញថា វាទំនងជាអ្នកដែលធ្លាប់ទាក់ទងគ្នាជាមួយនឹងភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅតំបន់នោះ "មានទំនាក់ទំនងល្អ" ហើយថាពួកនោះអាចនឹងជួយជ្រោមជ្រែងឲ្យមានលទ្ធភាពក្នុងការរត់គេចខ្លួន[74] ។

៣៣. អង្គហេតុទាំងនេះបង្ហាញថា ការដោះលែងភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ មុខជានឹងកាត់បន្ថយនូវភាពទំនងជាចូលខ្លួនរបស់គាត់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះជាមិនខាន ។ ហេតុដូច្នេះ ការបន្តឃុំខ្លួនរបស់គាត់ គឺជាវិធានការចាំបាច់ ។

ការការពារសន្តិសុខឲ្យជនដែលត្រូវចោទ
វិធាន ៦៣.៣.ខ(៤)

៣៤. នៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍មិនបានជំទាស់ឲ្យបានជាក់លាក់ទៅនឹងទឡ្ហីករណ៍នេះទេ[75] ។ ដូចជាអ្នកដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ *ខ្មែរក្រហម* ដទៃទៀត ដែលអង្គជំនុំជម្រះនេះបានឃុំខ្លួនដែរ ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺជាមនុស្សដែលគេបានស្គាល់ជាទូទៅនៅប្រទេសកម្ពុជា[76] ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានកត់សម្គាល់ឃើញថា ការគម្រាមកំហែងដែលបានធ្វើឡើងប្រឆាំងនឹងជនត្រូវចោទឈ្មោះ ឌុច ក្នុងអំឡុងពេលសវនាការជាសាធារណៈជាលើកដំបូងរបស់

---

[72] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៦៧ ។

[73] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៦៨ ។

[74] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៦៨ ។

[75] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌទី ១៧ ។

[76] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន អៀង សារី, កថាខណ្ឌទី ១០៧ ។ ការសម្រេចនេះ មាននៅក្នុងបរិបទនៃសហជនត្រូវចោទ អៀង សារី ដែលជាការអនុវត្តន៍បានដូចគ្នានៅក្នុងបរិបទនៃភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ។
ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា ស្តីពីការសុំពន្យារពេលការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

អង្គជំនុំជម្រះនេះ ហើយបានប្រមើលមើលឃើញថា ការប្រទូសរ៉ាយបែបដូចនេះក៏អាចនឹងត្រូវបានបញ្ចេញប្រឆាំងនឹងភាគីប្ដឹងឧទ្ធរណ៍បានផងដែរ ជាពិសេស គឺបន្ទាប់ពីមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ដែលត្រូវបានគេកត់ត្រាទុករួចហើយនោះ បង្ហាញថាគាត់មានការជាប់ពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ[77] ។ ជាការផ្ទុយទៅនឹងសារណារបស់ភាគីប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ការកន្លងហួសទៅនៃពេលវេលា គឺមិនបានកាត់បន្ថយនូវភាពពាក់ព័ន្ធនៃការគម្រាមកំហែងទាំងនេះទេ ។ តាមពិតទៅ ភាពពាក់ព័ន្ធនៃការគម្រាមកំហែងទាំងនេះ នឹងមានការកើនឡើងដោយសារតែឥឡូវនេះ សាធារណជនកំពុងចាប់ផ្ដើមមានជំនឿថា មានទីបញ្ចប់នៃនិទណ្ឌភាពសម្រាប់ពួកមេដឹកនាំ *ខ្មែរក្រហម* ។

៣៥. អង្គហេតុទាំងនេះបង្ហាញថា ការដោះលែងភាគីប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ នឹងពិតជាមានគ្រោះថ្នាក់ ដល់សន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់ជាមិនខាន ។ ហេតុដូច្នេះ ការបន្តឃុំខ្លួនរបស់គាត់គឺជាវិធានការចាំបាច់ ។

ការរក្សាសណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ:
វិធាន ៦៣.៣.ខ(៥)

៣៦. នៅក្នុងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍របស់ខ្លួន ភាគីប្ដឹងឧទ្ធរណ៍មិនបានជំទាស់ឲ្យបានជាក់លាក់ទៅនឹងទឡ្ហីករណ៍នេះទេ[78] ។ ការកន្លងហួសទៅនៃពេលវេលា មិនបានកាត់បន្ថយនូវផលប៉ះពាល់នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទៅលើសង្គមកម្ពុជាទេ[79] ។ សមាមាត្រនៃប្រជាជនកម្ពុជាមួយចំនួនដែលធ្លាប់បានរស់នៅក្នុងរយៈកាលនោះ នៅតែមានការឈឺចាប់ដែលបណ្ដាលមកពីភាពតានតឹងក្នុងអារម្មណ៍ក្រោយពេលមានការប៉ះទង្គិចធ្ងន់ធ្ងរនៅឡើយទេ (Post Traumatic Stress Disorder - PTSD)[80] ។ អ្នកឯកទេសបានជជែកថា ការចាប់ផ្ដើមសកម្មភាពតាម

---

[77] សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៧១ ។

[78] បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌទី ១៧ ។

[79] សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៧៧ ។

[80] សាលដីកាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៧៧ ។

ផ្លូវតុលាការរបស់អង្គជំនុំជម្រះនេះ“អាចធ្វើឱ្យមានហានិភ័យថ្មីទៀតដល់សង្គមកម្ពុជា” ហើយវាអាច“នាំឱ្យមានការកើតឡើងវិញនៃភាពភ័យខ្លាចនិងផលវិបាកជាអវិជ្ជមានក្នុងសង្គម”[81] ។

៣៧. អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានកត់សម្គាល់ឃើញថា សវនាការទាំងឡាយនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះ បានធ្វើឱ្យមានការចាប់អារម្មណ៍មួយចំនួនធំពីសំណាក់ប្រជាជនកម្ពុជា និងបណ្តាញផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាន ក៏ដូចជាសហគមន៍អន្តរជាតិផងដែរ[82] ។ ការចាប់អារម្មណ៍នេះ បង្ហាញថាដំណើរការនីតិវិធីទាំងនេះ សូម្បីតែនៅដំណាក់ការជំនុំជម្រះមុនអង្គសេចក្តីក៏ដោយ ក៏នៅតែជាការខ្វល់ខ្វាយដ៏ធំមួយរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា និងសហគមន៍អន្តរជាតិ[83] ។

៣៨. បើទុកណាជាគេតម្រូវឱ្យមានភស្តុតាងជាក់លាក់ ដើម្បីគាំទ្រដល់ហានិភ័យជាក់ស្តែងមួយដែលថាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ អាចនឹងត្រូវបានគេរំខាន បើសិនជាចុងចម្លើយណាម្នាក់ត្រូវបានគេដោះលែងក៏ដោយក៏ ការប៉ាន់ប្រមាណនេះចាំបាច់ត្រូវមានការពាក់ព័ន្ធទៅនឹងវិធាននៃការព្យាករណ៍ ជាពិសេសនៅក្នុងបរិបទស្តីពីបទឧក្រិដ្ឋនានាដែលមាននៅក្នុងយុត្តាធិការនៃអង្គជំនុំជម្រះនេះ ។ ការគម្រាមកំហែងចំពោះសន្តិសុខដែលគេបានមើលឃើញ គឺមិនមែនជា [ការគម្រាមកំហែង] ដែលមិនពិតនោះទេ (The perceived threat is not illusory)[84] ។ នៅក្នុងការសម្រេចយ៉ាងដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានយកសេចក្តីកត់សម្គាល់តាមផ្លូវតុលាការនៃ “បញ្ហាអសន្តិសុខដែលកើតមានឡើងជារៀងរាល់ថ្ងៃ ឬ តាមរយៈបទឧក្រិដ្ឋហិង្សាផ្សេងៗទៀត”[85] ។ អង្គហេតុទាំងនេះបង្ហាញថា ការដោះលែងភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ នឹងពិតជាមានការរំខានដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈជាមិនខាន ។ ហេតុដូច្នេះ ការបន្តឃុំខ្លួនរបស់គាត់គឺជាវិធានការចាំបាច់ ។

---

[81] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៧៧ ។

[82] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៧៩ ។

[83] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៧៩ ។

[84] *ករណីរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ,* សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលើឈ្មោះ អៀង ធីរិទ្ធ, ចុះថ្ងៃទី ០៩ កក្កដា ២០០៨, C20/I/27, ERN 00201633-49, កថាខណ្ឌទី ៦៥ និង ៦៩ ។

[85] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៨០ ។

គ. លក្ខខណ្ឌទាំងនោះមិនធានាឱ្យមាន ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការទេ

៣៩. ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ អះអាងថា ទាំងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ទាំងអង្គបុរេជំនុំជម្រះ មិនបានពិចារណាអំពី "ការកំណត់ឱ្យមានវិធានការធូរស្រាលមួយ" ក្នុងលក្ខណៈជាការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ជាជំនួសការឃុំខ្លួនទេ ។ ក្នុងការស្វែងរក [ទីកន្លែងដែល] នៅជិត [ដើម្បីឱ្យទទួលបាននូវ] សេវាពេទ្យជាបន្ទាន់ គាត់មានប្រាថ្នាចង់ឱ្យគេ "ឃុំខ្លួននៅក្នុងផ្ទះ" ដែលស្ថិតនៅឯមន្ទីរពេទ្យណាមួយដែលត្រូវបានយល់ព្រម នៅកណ្តាលទីក្រុងភ្នំពេញ[86] ។

៤០. នៅក្នុងសាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានកត់សម្គាល់ថា ក្នុងករណីរបស់ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ទឡ្ហីករណ៍ទាំងប្រាំដែលត្រូវមានយុត្តិកម្មនៅក្រោមវិធាន ៦៣.៣.ក គឺត្រូវទៅតាម [វិធាន] នោះហើយ បើទោះបីជាមានតែទឡ្ហីករណ៍ណាមួយក្នុងចំណោមទឡ្ហីករណ៍ទាំងនោះមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការធ្វើយុត្តិកម្មលើការឃុំខ្លួនក៏ដោយ[87] ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានរកឃើញថា ការឃុំខ្លួនគឺជាការចាំបាច់ដើម្បីធានាសន្តិសុខរបស់សាក្សីនានា និងភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍, ដើម្បីថែរក្សាភស្តុតាង, ដើម្បីធានាអំពីវត្តមានរបស់ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី និងដើម្បីរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ[88] ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះ បានសម្រេចថា មិនមានការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការណាមួយដែលហ្មត់ចត់គ្រប់គ្រាន់ល្មមនឹងដោះស្រាយនូវកង្វល់ទាំងនេះឡើយ[89] ។

---

[86] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌទី ២១ ។

[87] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៨៣ ។

[88] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៨៣ ។

[89] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន នួន ជា, កថាខណ្ឌទី ៨៣ ។

C9/4/2

៤១. ដូចដែលបានថ្លែងខាងលើ វិធានផ្ទៃក្នុងមិនបានចែងឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីទម្រង់ផ្សេងទៀត ដែលជាជម្រើសនៃការឃុំខ្លួនទេ[90] ។ នៅក្នុងករណីរបស់ អៀង សារី ដែលបានស្វែងរកនូវដំណោះស្រាយស្រដៀងគ្នា អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានរកឃើញថា សូម្បីតែចុងចោទម្នាក់ដែលត្រូវបានដាក់ឱ្យនៅក្រោម "ការឃុំខ្លួននៅមន្ទីរពេទ្យ" ក៏នៅតែអាចមានហានិភ័យខ្ពស់ចំពោះសុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួនដែរ[91] ។ គាត់មុខជានឹងត្រូវបានតម្រូវឱ្យមកអង្គុយនៅកៅអីរបស់ អង្គជំនុំជម្រះនេះជាច្រើនលើកច្រើនសារ ហើយមានការពិបាកណាស់ក្នុងការធានាអំពី សុវត្ថិភាពរបស់គាត់ នៅពេលដឹកគាត់មកពីមន្ទីរពេទ្យ ឬពីផ្ទះរបស់គាត់ទៅកាន់ អង្គជំនុំជម្រះនេះ ដើម្បីចូលរួមនៅក្នុងសវនាការសាធារណៈទាំងឡាយដែលបានគ្រោងទុក[92] ។ អង្គជំនុំជម្រះ បានរកឃើញថាគេបាន "បំពាក់គ្រឿងឧបករណ៍យ៉ាងត្រឹមត្រូវដើម្បីផ្តល់នូវជំនួយផ្នែកពេទ្យនៅពេលមានតម្រូវការចាំបាច់" សម្រាប់មន្ទីរឃុំឃាំងរបស់ អ.វ.ត.ក[93] ។

៤២. នៅថ្ងៃទី០៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨ ក្នុងអំឡុងពេលសវនាការមួយ នៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ស្តីពីលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនរបស់គាត់ ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍បានកត់សម្គាល់ថា "លក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួនខ្ញុំមានលក្ខណៈសមរម្យ: ខ្ញុំទទួលយកបាន"[94] ។ អង្គជំនុំជម្រះ ក៏បានរកឃើញផងដែរថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចាត់តាំងគ្រូពេទ្យជំនាញផ្នែកបេះដូងចំនួនបួននាក់ (ជាជនជាតិបារាំង, ថៃ និង កម្ពុជា) ដើម្បីធ្វើការស្ទាបស្ទង់ស្ថានភាពសុខភាពរបស់ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍[95] ។ នៅពេលថ្មីៗនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត បានចាត់តាំងគ្រូពេទ្យជំនាញផ្នែកបេះដូងចំនួនពីរនាក់ ដើម្បីធ្វើការស្ទាបស្ទង់បន្ថែមទៀតអំពីស្ថានភាពសុខភាព

---

[90] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន អៀង សារី, កថាខណ្ឌទី ១១៩ ។

[91] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន អៀង សារី, កថាខណ្ឌទី ១២២ ។

[92] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន អៀង សារី, កថាខណ្ឌទី ១២២ ។

[93] សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងការឃុំខ្លួន អៀង សារី, កថាខណ្ឌទី ១២៣ ។

[94] *ករណីរបស់ នួន ជា,* កំណត់ហេតុនៃការសាកសួរទាក់ទងនឹងលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួន, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, ERN 00229527-00229529, C39, ចុះថ្ងៃទី០៩ តុលា ២០០៨, ទំព័រទី ២ ។

[95] *ករណីរបស់ នួន ជា,* សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក នួន ជា ចំពោះការចាត់តាំងអ្នកជំនាញ, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អបជ-០៧), ERN 00233587-00233598, D54/V/5, ចុះថ្ងៃទី២២ តុលា ២០០៨, កថាខណ្ឌទី ៣៦, ៣៩ ។

របស់ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍[96] ។ រហូតមកទល់ពេលនេះ អ្នកជំនាញការដែលបានចាត់តាំង បានធ្វើការសន្និដ្ឋានថានៅពេលនេះ ដោយសារតែវ័យជរារបស់ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍តម្រូវជាចាំបាច់ឱ្យមានការត្រួតពិនិត្យមើលជាបន្តបន្ទាប់នោះ សុខភាពទូទៅ និងការចងចាំរបស់គាត់ គឺមានលក្ខណៈសមស្របទៅនឹងអាយុ និងលក្ខណៈរបស់គាត់[97] ។ គ្រូពេទ្យជំនាញផ្នែកបេះដូង ជាជនជាតិបារាំង បានធ្វើការសន្និដ្ឋានថា៖ "វាជាការលំបាក ក្នុងការប្រាប់ឱ្យដឹងជាមុនពីអនាគត ប៉ុន្តែបើតាមការពិនិត្យយ៉ាងហ្មត់ចត់នេះ ឃើញថា [ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍] ទទួលបាននូវស្ថេរភាពខាងរោគសាស្ត្រយ៉ាងពិតប្រាកដ ដែលធ្វើឱ្យគាត់គេចផុតពីការឈឺចាប់ ។ [...] គេត្រូវចងចាំក្នុងចិត្តថា អ្នកជម្ងឺរូបនេះគឺជាមនុស្សចាស់ ដែលតម្រូវឱ្យធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពម្តងម្កាលនៅក្នុងរយៈពេល*ពីរ-បីខែម្តង*"[98] ។

៤៣. ក្រៅពីការយោងទៅដល់រយៈចម្ងាយពី អ.វ.ត.ក ទៅ "កណ្តាលទីក្រុងភ្នំពេញ" ភាគីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ មិនបានកំណត់អត្តសញ្ញាណអំពីទឡ្ហីករណ៍ជាក់លាក់ណាមួយ ដើម្បីធ្វើយុត្តិកម្មទៅលើការសម្រាកពេទ្យជាអចិន្ត្រៃយ៍របស់ខ្លួន "នៅឯមន្ទីរពេទ្យណាមួយដែលត្រូវបានយល់ព្រម"[99] ទេ ។ ការសម្រាកពេទ្យ ឬ ការសង្គ្រោះបន្ទាន់ផ្នែកពេទ្យ មិនអាចរកភស្តុតាងបានតាមការកំណត់តាមផ្លូវច្បាប់ទេ ។ ការសម្រាកពេទ្យ ឬ ការសង្គ្រោះបន្ទាន់ផ្នែកពេទ្យ ជាការសម្រេចពិសេសផ្នែកពេទ្យ ដែលជាភារកិច្ចរបស់គ្រូពេទ្យ និងអ្នកជំនាញ[100] ។ សហព្រះរាជ

---

[96] *ករណីរបស់ នួន ជា,* ដីកាចាត់តាំងអ្នកជំនាញ, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, ERN 00226126-00226128, B14, ចុះថ្ងៃទី០៦ តុលា ២០០៨, ទំព័រទី ២ ។

[97] *ករណីរបស់ នួន ជា,* ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា ស្តីពីការសុំតែងតាំងអ្នកជំនាញការពិនិត្យលើភាពសមស្របរបស់គាត់ដើម្បីឡើងសវនាការ, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អបជ-០៧), ERN 00196845-00196854, D54/V/2, ចុះថ្ងៃទី១៧ មិថុនា ២០០៨, កថាខណ្ឌទី ៨ ។

[98] *ករណីរបស់ នួន ជា,* ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា ស្តីពីការសុំតែងតាំងអ្នកជំនាញការពិនិត្យលើភាពសមស្របរបស់គាត់ដើម្បីឡើងសវនាការ, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អបជ-០៧), ERN 00196845-00196854, D54/V/2, ចុះថ្ងៃទី១៧ មិថុនា ២០០៨, កថាខណ្ឌទី ១០, សង្កត់ន័យបន្ថែមដោយ *អក្សរទ្រេត* ។

[99] បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍, កថាខណ្ឌទី ២១ ។

[100] *ករណីរបស់ នួន ជា,* កំណត់ហេតុនៃការសាកសួរទាក់ទងនឹងលក្ខខណ្ឌនៃការឃុំខ្លួន, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស, ERN 00229527-00229529, C39, ចុះថ្ងៃទី០៩ តុលា ២០០៨, ទំព័រទី ២ ។

ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា ស្តីពីការសុំពន្យារពេលការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

C 9/4/2

សំណុំរឿងលេខៈ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ១៣)

អាជ្ញា កត់សម្គាល់ជាច្រើនដងឃើញថា នៅពេលចុងចម្លើយនានាដែលត្រូវបានអង្គជំនុំជម្រះនេះបានឃុំខ្លួន ត្រូវការពិនិត្យផ្នែកពេទ្យ ពួកនោះត្រូវបានគេបញ្ជូនទៅកាន់មន្ទីរពេទ្យសមស្របដែលនៅខាងក្រៅ ។ ជាការពិត អ្នកខ្លះត្រូវបានគេឱ្យសម្រាកពេទ្យអស់រយៈពេលដ៏យូរ ។ ការណ៍ដូចគ្នានេះ ទំនងជានឹងមានកើតឡើង បើសិនជាភាគីប្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះត្រូវការជាចាំបាច់នូវការសង្គ្រោះផ្នែកពេទ្យជាបន្ទាន់ណាមួយ ។

៤៤. ហេតុដូច្នេះ បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះខកខានមិនបានធ្វើឱ្យករណីនេះស្ថិតនៅក្នុង ការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ ។

៥. សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

៤៥. អាស្រ័យហេតុនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមស្នើឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះ បដិសេធបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នេះចោល ។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
នៅថ្ងៃទី២២ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៨
សហព្រះរាជអាជ្ញា

CO-PROSECUTORS * CO-PROCUREURS * ECCC * CETC

លោកស្រី ជា លាង	**លោក** Robert PETIT
សហព្រះរាជអាជ្ញា	**សហព្រះរាជអាជ្ញា**